

FIȘA DISCIPLINEI: TEOLOGIE LITURGICĂ (II)

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” - GALAȚI
1.2 Facultatea / Departamentul	ISTORIE, FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE
1.3 Catedra	TEOLOGIE
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclu de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii /Calificarea	Teologie Ortodoxă Asistență Socială asistent social (263501); cercetător în asistență socială (263510); asistent de cercetare în asistență socială (263511); inspector social (263512); consilier instituții publice (111204); specialist în resurse umane (242314); consilier în domeniul adicțiilor (263502); asistent social cu competență în sănătatea mintală (263505); specialist în evaluarea vocațională a persoanelor cu dizabilități (263506); specialist în angajare asistată (263507); consilier orientare privind cariera (242306); asistent pentru îngrijirea persoanelor vârstnice (263509); agent orientare profesională a șomerilor/ agent informare privind cariera (235903); instructor-educator pentru activități de resocializare (263508); consilier forță de muncă și șomaj (235903); consilier de probațiune (261921); consilier școlar (235903); ofițer control doping (263503); art-terapeut (263504); consilier dezvoltare personală (242324); consilier vocațional (242315); psihoterapeut de familie și cuplu sau cu altă formare, după finalizarea stagiilor de formare.

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	TEOLOGIE LITURGICĂ						
2.2 Titularul activităților de curs							
2.3 Titularul activităților de seminar							
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	II	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	OB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	24	din care: 3.5 curs	12	3.6 seminar/laborator	12
Distribuția fondului de timp					Ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					6
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					4
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități.....					-
3.7 Total ore studiu individual	34				
3.9 Total ore pe semestru	58				
3.10 Numărul de credite	2				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	• nivel de comunicare adecvat și limbaj teologic (de specialitate) minimal

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Sală de curs, dotată cu videoproiector și combină muzicală.
--------------------------------	---

5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	Biblioteca teologică „Arhiepiscop dr. Antim Nica” (în incinta Centrului Eparhial din Galați), în cadrul căreia se află: a. colecția „J.P. Migne”; b. toată colecția de opere patristice „P.S.B.”
---	--

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	a. Realizarea misiunii de propovăduire a credinței, în spirit irenic, prin cunoașterea și înțelegerea cultului liturgic ortodox, prin excelență transmițător al păcii divine spre credincioși și consolidării păcii duhovnicești în persoana umană; b. Înțelegerea sensurilor teologice și mistice a principalelor sfinte slujbe din cultul ortodox, cu aplicarea la problematica socială actuală cu care se confruntă lumea creștină. c. Transpunerea informațiilor dobândite la curs și seminar, în viața personală, spre formarea unor deprinderi duhovnicești cu perspectivă soteriologică.
Competențe transversale	a. Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate, conștiinciozitate și responsabilitate socială, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice; b. Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă; c. Formularea unei strategii de optimizare a pregătirii profesionale continui, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea tehnologiilor informației și prin utilizarea limbilor străine. d. Citirea textelor liturgice, în limbi de circulație (română, franceză) sau în limbi clasice (greacă, slavonă sau latină), de către masteranzi: fluent, cu intonația cuvenită, în duh de rugăciune și cu înțelegere duhovnicească. e. Dezvoltarea capacității de analiză a textului liturgic - euhologic, din punct de vedere teologic și pastoral-misionar, cu aplicații la concretul social din actualitatea creștină.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Inițierea teoretică în rânduiala și mistagogia cultului ortodox.
7.2 Obiectivele specifice	Cunoașterea aspectelor majore privind rolul esențial al cultului ortodox pentru viața și lucrarea Bisericii, de la începuturile ei și până astăzi. Înțelegerea justă a relației: fundament biblic - dogmă – cult – pastorație. Dobândirea unor elemente de cunoaștere și interpretare a proceselor de codificare a rânduielilor liturgice și de dezvoltare organică a cultului, de la formele primitive, până la stadiul complex și complet actual. Interpretarea precizărilor canonice și exigențelor liturgice, apărute de-a lungul secolelor IV-XIV, privind săvârșirea corectă a Sfintei Liturghii, a Sfintelor Taine și a ierurgiilor. Argumentarea importanței diataxelor liturgice și a formularelor cărților de cult, în etapele lor de maturizare. Analiza comparativă a structurilor liturgice, cu semnificațiile lor teologice și cu aplicațiile lor pastoral - misionare specifice, tradiționale și actuale, în Bisericele: Ortodoxă, Orientale și Romano-Catolică. Contextualizarea conținutului cursului, având în vedere ethosul românesc ortodox, cu evidențierea cauzelor și efectelor procesului de evoluție / involuție a vieții spirituale din lume, prin sublinierea: - legăturii vii dintre Liturghie și tradițiile populare creștine; - relației de cauzalitate și înrâurire reciprocă dintre cult și cultură; - stării reale de decadență spirituală și secularizare, în post-modernitate. Analiza importanței, pentru viața de astăzi a Bisericii, a impactului pastoral

	pozitiv, generat de slujirea liturgică vie, frumoasă și corectă.
--	--

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
1 . Cele 7 Laude bisericești (I). Generalități. Vecernia și Litia – scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
2. Cele 7 Laude bisericești (II): Utrenia – scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	studiul documentelor curriculare și al bibliografiei	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
3. Cele 7 Laude bisericești (III): Pavecernița, Miezonoptica și Ceasurile - scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
4. Cele 7 Laude bisericești (IV): Ceasurile liturgice - scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	explicația, dezbaterea, studiul de caz	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
5. Sfânta Liturghie (I): definiție, instituire, numiri. Raportul Liturghiei creștine cu ritualul pascal iudaic.	analiza, sinteza metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
6. Sfânta Liturghie (II). Liturghia în primele trei veacuri creștine	analiza, sinteza metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
7. Sfânta Liturghie (IV). Liturghiile ritului bizantin: - origine, formare, răspândire; - autorii Liturghiilor; - timpul săvârșirii Liturghiilor;	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
8. Sfânta Liturghie (V). a) Săvârșitorii și pregătirea pentru Liturghie. b) Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur și Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: structura actuală.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
9. Sfânta Liturghie (VI): Proskomidia - scurt istoric, rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
10. Sfânta Liturghie (VII): Liturghia Catehumenilor - rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
11. Sfânta Liturghie (VIII): Liturghia Euharistică – rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă.

	simularea de situații, studiul izvoarelor	Timp de lucru: 1 ORĂ
12. Sfânta Liturghie (IX): Liturghia Darurilor mai înainte sfințite: scurt istoric, rânduială, semnificații.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
Bibliografie -, <i>LITURGHIER</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012; -, <i>MOLITFELNIC</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2019; -, <i>CEASLOV</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2017; -, <i>TRIOD</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2018. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila</i> , Bucuresti, 1943, 123 p. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica specială</i> , Ed. IBMBOR, Bucuresti, 1980. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica Generală</i> , Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica teoretică</i> , Ed. IBMBOR, București, 2002. Stăniloae, pr. prof. dr. Dumitru, <i>Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă</i> , Ed. IBMBOR, București, 2004.		
8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Vecernia și Litia - rânduială actuală. Tipuri de Vecernie.	studiul documentelor și al bibliografiei problematizarea,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
2. Utrenia – rânduială actuală. Tipuri de Utrenie.	studiul documentelor și al bibliografiei problematizarea,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
3. Pavcernița și Miezonoptica – rânduiala din Ceaslov, tipuri de Pavcernița și Miezonoptică.	metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
4. Ceasurile liturgice – rânduiala din Ceaslov. Ceasurile Împărătești.	metode de dezvoltare a gândirii critice,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
5. Ipoteze liturgico-istorice privind raportul Liturghiei creștine cu ritualul pascal iudaic.	studiul documentelor și al bibliografiei	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
6. Liturghia în primele trei veacuri creștine, după preotul profesor Petre Vintilescu.	problematizarea,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
7. Particularități ale Liturghiilor din ritul bizantin: comparație cu forma actuală a Liturghiei hrisostomice, potrivit textelor din manuscrise.	studiul documentelor	Se prezintă texte liturgice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
8. Pregătirea mirenilor pentru venirea și participarea la Liturghie.	studiul surselor hrisostomice	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
9. Proscomidia: “laborator liturgic”.	prezentarea odoarelor liturgice și săvârșirea	Se prezintă principalele surse bibliografice, la

	Proscomidiei în fața studenților.	temă. Timp de lucru: 1 ORĂ
10. Liturghia Catehumenilor: cântări specifice.	intonarea imnelor liturgice	Se prezintă principalele colecții de cântări liturgice. Timp de lucru: 1 ORĂ
11. Liturghia Euharistică (a credincioșilor): cântări specifice.	intonarea imnelor liturgice	Se prezintă principalele colecții de cântări liturgice. Timp de lucru: 1 ORĂ
12. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite și Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur: exercițiu de liturgică comparată	comparare de structuri liturgice și texte	Se prezintă principalele colecții de cântări liturgice. Timp de lucru: 1 ORĂ
Bibliografie: -, <i>LITURGHIER</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012; -, <i>MOLITFELNIC</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2013; -, <i>CEASLOV</i> , Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2017; Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila</i> , București, 1943, 123 p. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica specială</i> , Ed. IBMBOR, București, 1980. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica Generală</i> , Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica teoretică</i> , Ed. IBMBOR, București, 2002. Stăniloae, pr. prof. dr. Dumitru, <i>Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă</i> , Ed. IBMBOR, București, 2004.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Prezentul conținut al disciplinei „Teologie Liturgică” este elaborat conform Programei analitice aprobate prin Hotărârea nr. 3134 /2015 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și în consonanță cu ceea ce se predă – la specializarea „Teologie Ortodoxă Asistență Socială”, la această disciplină – la alte centre universitare țară / Facultăți de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	a. Științifice: Gradul de însușire și corectitudinea cunoștințelor; Asimilarea și utilizarea limbajului de specialitate	Examen	80%
	b. Atitudinale: Modul de implicare la curs, interesul pentru studiu, practica liturgică.		
10.5 Seminar/laborator	Implicarea activă în procesul de seminarizare.	Referat	20%
	Capacitatea de a opera cu noțiunile / definițiile doctrinare / datele științifice dobândite la curs.		
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea elementelor de teorie prezentate la cursuri și aplicarea acestora atât în programul universitar de Practică Liturgică, dar mai ales în viața duhovnicească a asistaților din instituțiile unde vor lucra / lucrează			

absolvenții, și în viața duhovnicească personală.

- Participarea la minim 8 cursuri și 4 seminarii și participarea la practica liturgică, în proporție de minim 50%